

Examen Wiskundige methodes in de natuurkunde
17 augustus 2009

Discrete symmetriën

✓ **Vraag 1** Mondeling te beantwoorden vraag, maar lever ook een schriftelijk antwoord in.

Zij χ het karakter van een representatie R van een eindige groep $\mathcal{G}$.

Toon aan dat R irreducibel is dan en slechts dan als

$$\frac{1}{|\mathcal{G}|} \sum_a n_a |\chi_a|^2 = 1.$$

Hierbij werd dezelfde notatie gebruikt als in de cursus.

Stel dat R_1 en R_2 irreps zijn van $\mathcal{G}_1$ en $\mathcal{G}_2$.

Gebruik de vorige eigenschap om aan te tonen dat

$$(g_1, g_2) \mapsto R_1(g_1) \otimes R_2(g_2)$$

een irrep is van het direct product van $\mathcal{G}_1$ met $\mathcal{G}_2$.

Vraag 2

Onderstel, omwille van technische eenvoud, dat de golf functies van een bepaald kwantumsysteem de eindigdimensionale ruimte $\mathbb{C}^d$ opspannen. I.p.v. de evolutie van golf functies te bestuderen, kunnen we ook naar de evolutie van observabelen, m.a.w. van de $d \times d$ matrices kijken. Symmetrie op niveau van golf functies wordt beschreven aan de hand van een unitaire representatie U van een groep $\mathcal{G}$ op $\mathbb{C}^d$. Symmetrie op niveau van de observabelen wordt beschreven door de volgende afbeelding R van $\mathcal{G}$ op de lineaire transformaties van de observabelen

$$R_g(A) := U_g A (U_g)^*, \quad g \in \mathcal{G}, \quad A \in \mathcal{M}_d.$$

✓ • Toon aan dat R een representatie is van $\mathcal{G}$ op $\mathcal{M}_d$.

✓ • Toon aan dat

$$\langle A, B \rangle := \text{Tr } A^* B, \quad A, B \in \mathcal{M}_d$$

een scalair product is op $\mathcal{M}_d$.

lineariteit
positiviteit

✓ • Toon aan dat R een unitaire representatie is voor het scalair product uit het tweede puntje.

✓ • Bereken het karakter van R in termen van het karakter van U .